

Develop a Model for Internal Controls in the Social Security Organization with the Approach of Reduce Financial Violations

Esmail Kazemi

Ph.D Student of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran,
Esmail.kazemi@khuisf.ac.ir

Hamzeh Mohammady Khoshoui*

Assistant Professor of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, khoshouei@khuisf.ac.ir

Mohsen Dastgir

Professor of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran,
dastmw@yahoo.com

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to develop a model for internal controls in the Social Security Organization with the approach of reducing financial violations (financial corruption, administrative corruption, fraud).

Method: This research is exploratory research in nature and is applied research in terms of purpose. The statistical population of this study is 340 employees of the financial department of the Social Security Organization. The information required for this research has been obtained with the help of interviews and questionnaires and in order to test the hypotheses, inferential statistics and structural equation tests have been used.

Results: The results of the study showed that the factors affecting the internal control system in the Social Security Organization include the income bank system, legal obligations system, salary, financial bookkeeping system, movable and immovable property system, financial management system and check issuance requirements.

Conclusion: Factors influencing the reduction of financial violations include the effectiveness of internal controls and components affecting internal controls. One of the most influential factors affecting the effectiveness of internal controls in the Social Security Organization is the financial office system.

Contribution: For the Social Security Organization, the use of components affecting internal controls increases the reliability and accuracy of the organization's operations, as well as its integrity, and contributes to the long-term development of the organization. Policy makers and legislators can also use components that influence internal controls to combat financial irregularities in organizations.

Keywords: Internal Control, Financial Violations, Financial Corruption, Administrative Corruption, Fraud.

Research Article

Cite this article: Kazemi, Mohammady Khoshoui & Dastgir (2022) Develop a Model for Internal Controls in the Social Security Organization with the Approach of Reduce Financial Violations, Journal of Financial Accounting Knowledge, Vol.9, NO.3, Fall 2022, 1-31

DOI: 10.30479/jfak.2022.16767.2962

Received on 5 January, 2022   **Accepted on** 30 April, 2022

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Hamzeh Mohammady Khoshoui (khoshouei@khuisf.ac.ir)

تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی

اسماعیل کاظمی

دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحداصفهان(خوراسگان)، اصفهان، ایران، esmail.kazemi@khuisf.ac.ir

حمزه محمدی خوشنویی*

استادیار حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران، Khoshouei@khuisf.ac.ir

محسن دستگیر

استاد حسابداری مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران، dastmw@yahoo.com

چکیده

هدف: هدف این پژوهش تدوین مدل برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) می‌باشد.

روش: این پژوهش از لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات اکتشافی است و از لحاظ هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش ۳۴۰ نفر از کارکنان بخش مالی سازمان تامین اجتماعی است. جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در پژوهش حاضر از مصاحبه و پرسشنامه بهره‌گیری شده است و برای بررسی فرضیه‌ها آمار استنباطی و آزمون‌های معادلات ساختاری به کار گرفته شده است.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی شامل سیستم بانک درآمد، سیستم تعهدات قانونی، حقوق و دستمزد، سیستم دفترداری مالی، سیستم اموال منقول و غیرمنقول، سیستم مدیریت مالی و الزامات صدور چک می‌باشند.

نتیجه‌گیری: از عوامل موثر بر کاهش تخلفات مالی می‌توان به اثر بخشی کنترل‌های داخلی و مولفه‌های موثر بر کنترل‌های داخلی اشاره کرد. از جمله تاثیرگذارترین عوامل موثر بر اثربخشی کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی می‌توان به سیستم دفترداری مالی اشاره کرد.

دانش افزایی: برای سازمان تامین اجتماعی، استفاده از مولفه‌های موثر بر کنترل‌های داخلی، قابلیت اطمینان و صحت عملیات سازمان و همچنین یکپارچگی آن را افزایش می‌دهد و به توسعه بلندمدت سازمان کمک می‌کند. سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران نیز از مولفه‌های تاثیرگذار بر کنترل‌های داخلی برای مبارزه با تخلفات مالی در سازمان‌ها می‌توانند استفاده کنند.

واژگان کلیدی: کنترل‌های داخلی، تخلفات مالی، فساد مالی، فساد اداری، تقلب.

مقاله پژوهشی

*استناد: کاظمی، محمدی خوشنویی و دستگیر (۱۴۰۱)؛ تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش

تخلفات مالی، فصلنامه علمی دانش حسابداری مالی، مقاله پژوهشی، دوره ۹، شماره ۳، پیاپی ۳۴، پاییز ۱۴۰۱، ۳۱-۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۰۲/۱۰

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسندگان

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر کنترل‌های داخلی به دلیل نقش مؤثر آن در افزایش کیفیت گزارشگری مالی و قابلیت اعتماد صورت‌های مالی اهمیت روزافزونی یافته است و قانون‌گذاران و سازمان‌های حرفه‌ای نیز توجه ویژه‌ای به کنترل‌های داخلی و ارزیابی دوره‌ای آن دارند. به نحوی که طبق دستورالعمل واپایش‌های داخلی ناشران پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس ایران، هیئت‌مدیره شرکت می‌بایست سیستم کنترل‌های داخلی مناسب و اثربخش را برای نیل به اهداف سازمان و حفاظت از دارایی‌ها به کار گیرد. طبق مفاد این دستورالعمل مدیریت باید سیستم کنترل‌های داخلی سازمان را حداقل سالانه مورد ارزیابی قرار دهد و گزارش کنترل‌های داخلی را جهت ارائه به سرمایه‌گذاران و سهامداران ارائه کند. حساب‌رسان مستقل نیز می‌بایست در گزارش خود نسبت به مناسب و اثربخش بودن کنترل‌های داخلی اظهارنظر کنند (نیک‌جو و همکاران، ۱۴۰۰؛ ۸۳). از سوی دیگر دنیای کنونی ما با چالش‌ها و معضلات بسیاری که از شدت و تسریع سرسام‌آور تغییرات و دگرگونی‌ها در حوزه‌های مختلف، بالا رفتن سطح توقعات مشتریان و مصرف‌کنندگان، رقابت شدید در عرصه‌های مختلف، آسیب‌پذیری بالای اقتصاد جهانی و بسیاری از رخداد‌های جدید دیگر نشئت می‌گیرد، مواجه است. پایداری بنگاه‌ها در چنین محیط پرتلاطم کسب و کار، بطور یقین، مستلزم برخورداری از نظام راهبری اثربخش و استقرار کنترل داخلی مناسب به منظور حصول اطمینانی معقول برای تحقق اهداف یاد شده است (خدمای پور و همکاران، ۱۳۹۴؛ ۲۹).

بنابراین، پیچیدگی و توسعه روزافزون سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در جامعه پیشرفته‌ی امروز، تأثیرات روزافزون ناشی از محدودیت منابع، بالا بودن سطح رقابت، وجود انواع ریسک‌ها و خطرات در حوزه‌های گوناگون مالی، تجاری و اداری که اهداف و خط‌مشی‌های سازمانی را چه از درون و چه از بیرون سازمان تهدید می‌نماید باعث گردیده تا نظارت و کنترل اثربخش فعالیت‌ها و منابع، به عنوان موضوعی مهم و درخور توجه، مد نظر ارکان حاکمیتی هر سازمان قرار گیرد. کنترل‌های داخلی به عنوان عاملی بسیار مهم در اداره‌ی بینه سازمان‌ها، می‌تواند نقش مهم و بااهمیتی را در این خصوص ایفا نماید. کنترلی داخلی مطلوب به همراه تقویت نظام‌های کنترلی مؤثر و کارآمد موضوعی بدیهی و ضروری است و ضعف آن، خسارات و زیان‌های قابل توجه و سنگینی به بار می‌آورد (شیروانی و فتحی، ۱۳۹۸؛ ۱۵). از جهت دیگر در صورت مؤثر بودن کنترل‌های داخلی در سازمان، مدیران از گزارش‌های حسابداری و مالی در فرایند تصمیم‌گیری خود بهره بیشتری خواهند و اطمینان معقولی از اجرای دقیق و منظم رویه‌های مالی و اداری در سازمان به دست خواهد آمد. درواقع سیستم کنترل‌های داخلی کارآمد موجب اعتباربخشی به گزارش‌های حسابداری تهیه شده می‌گردد (ارجمندزاد، ۱۳۹۵؛ ۸).

از این حیث اهمیت کنترل‌های داخلی برای سازمان به حدی است که این کنترل‌ها می‌تواند در کشف تقلبات و اشتباهات، از طریق یک چارچوب پیشرفته کنترل‌های داخلی، که در برگیرنده بهبود و استقرار محیط کنترل، سیستم حسابداری و برنامه‌های کنترلی است، کمک شایانی به سازمان داشته باشد. علاوه بر این برای کاهش رفتارهای غیرقانونی موجود در یک سازمان نیاز به مقرراتی است که تطابق با آنها می‌تواند ظریف و پیچیده باشد. به گونه‌ای که یک رفتار بی احتیاط گونه باعث نقض قانون شده و همین امر نه تنها به تصویر شرکت در افکار عمومی لطمه وارد می‌نماید (ریسک اعتبار) بلکه می‌تواند دربرگیرنده خطرات ناشی از عملیات به دلیل دادگاه-های قانونی وقت‌گیر و پرداخت خسارت نیز گردد. بهبود و برقراری کنترل داخلی مطلوب در سازمان به کاهش رفتارهای غیرقانونی کمک قابل توجه‌ای خواهد کرد (سوآیدین و قاسیم، ۲۰۱۰؛ ۵۱۱). در نتیجه استقرار و بهبود کنترل داخلی در هر سازمان امری لازم و ضروری محسوب می‌شود. از سوی دیگر امروزه شناسایی و مدیریت کردن ریسک موجود در برنامه-ریزی‌های سازمان برای اخذ تصمیمات و پایش آن‌ها به وسیله مدیریت سازمان اجتناب ناپذیر می‌باشد. مدیران سازمان‌ها جهت شناسایی و مشخص کردن کلیه خطراتی که سازمان با آن‌ها مواجه است چه از نظر محیطی، عملیاتی، مالی، اجتماعی و غیره به شدت تحت فشار قرار دارند. فساد یک بخش از مجموعه مسائلی می‌باشد که سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در طول حیات خود به ناچار آن را تجربه می‌نمایند. این مجموعه مسائل به مشکلاتی اشاره می‌نماید که به شکل وسیع ریشه‌های آن در بیرون از سازمان واقع شده اما اثرات آن بر سازمان‌ها و بنگاه تاثیر قابل توجه‌ای دارد. این مشکلات به عنوان چالش‌هایی که همیشه پیش روی مدیران است در نظر گرفته می‌شوند که به خاطر نبود کنترل و نظارت سازمان بر دلایل ایجاد آنها، طبیعتاً کنترل و نظارت آنها نیز بسیار دشوار می‌باشد. وجود تقلب و فساد تا حد بسیاری از نظام‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی متاثر است^۲. سطح زیاد نرخ بیکاری در جامعه، سطح سلطه ارتباطات سنتی و غیر رسمی بر روابط بین اشخاص، سطح بلوغ نظام سیاسی و دیگر موارد بر حجم و گستردگی تخلفات و فساد احتمالی یک جامعه اثر مستقیمی خواهد داشت. از سوی دیگر وجود هرگونه تقلب و یا تخلف در بخش عمومی جامعه به شکل مستقیم بر مشروعیت نظام سیاسی، عملکرد نظام اداری و همچنین مطلوبیت نظام اجتماعی و فرهنگی جامعه تاثیرات نا بهنجاری دارد که این تعامل موجب بروز دور ماریپیچ و باطل یا نزولی می‌گردد که در انتها جامعه را به افول و نابودی می‌کشاند. بنابراین، می‌بایست با رخ دادهایی از جنس تخلف، تقلب و فساد که ریشه در حوزه‌های مختلفی دارند، با دیدگاه سیستمی مواجه گردید و به تدوین و طراحی راه حل‌های اساسی و جامع اندیشید (حسن پور و رضوی، ۱۳۹۷؛ ۷۴).

در این بین برخی پژوهش‌ها (برای نمونه پوترا و همکاران^۳، ۲۰۲۲؛ ۳۵۱) نشان داد که کنترل داخلی و مشارکت جامعه تأثیر مثبتی بر جلوگیری از تقلب دارد. حسابرسی داخلی و کنترل

داخلی نیز بر پیشگیری از تقلب تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، میزان تأثیر حسابرسی داخلی و کنترل داخلی در کمک به پیشگیری از تقلب به میزان ۶۸/۸ درصد است (سودریمان و همکاران ۲۰۲۰، ۴؛ ۸). همچنین کنترل‌های داخلی بر کم کردن تخلفات مالی در دستگاه‌های دولتی از نظر مدیران مالی و ذی‌حسابان تأثیر گذار بوده (خدمی‌پور و همکاران، ۱۳۹۴؛ ۲۷) و اجزاء کنترل‌های داخلی نیز موجب کاهش تخلفات مالی در سازمان‌ها می‌شوند (بکلو و محمودی، ۱۳۹۵؛ ۱۴۳). با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده در خصوص عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی و همچنین تأثیری که کنترل‌های داخلی می‌تواند بر تخلفات مالی داشته باشد، می‌توان بیان کرد که تا کنون پژوهشی جامع و کامل در این خصوص انجام نشده است. لذا، به منظور پر کردن شکاف تحقیقاتی موجود، این پژوهش درصدد تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی است. با توجه به فقدان پژوهش جامع در سازمان تامین اجتماعی در خصوص عوامل اثربخش در کنترل‌های داخلی و تأثیر این عوامل بر کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب)، مدلی برای ارتقا دانش در زمینه کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی طراحی شده است که حاصل دیدگاه خبرگان مختلف در این حوزه بوده و دیدگاه جامع و وسیعی در خصوص کنترل‌های داخلی و سازوکارهای لازم جهت اثربخشی آن در کاهش تخلفات مالی در سازمان تامین اجتماعی ارائه می‌نماید که از طریق آن جامعه هدف نیازمندی‌های خود را تشخیص داده و درصدد کسب موفقیت و پیشرفت در این حوزه برمی‌آیند. برای رسیدن به این هدف ابتدا با بررسی منابع مکتوب کلیه عوامل موثر در حوزه تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی مطالعه شده و شاخص‌های اندازه‌گیری تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی از آنها استخراج شد. سپس از طریق انجام مصاحبه با خبرگان مولفه‌های تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) و عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی شناسایی شد. در ادامه پرسشنامه کیفی جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری طراحی و پس از جمع‌آوری داده‌ها از خبرگان و تجزیه و تحلیل آن و تأیید مدل توسط خبرگان، مدل نهایی اجرا گردید.

کنترل‌های اثر بخش در برخی از سازمان‌ها تبدیل به راهبردی مهم برای مدیریت موثر صنایع می‌باشد. معمولاً در اکثر شرکت‌هایی که با مسائل مالی و بازرگانی سروکار دارند هیئت مدیره خود به دنبال اجرای یک سیستم کنترل داخلی می‌باشد تا از سلامت گردش امور اطمینان حاصل کند (توانگر حمزه کلایی و اسکافی اصل، ۱۳۹۷؛ ۱۴۵). در سازمان تامین اجتماعی هم که عمده فعالیت‌های آن در سمت و سوی مالی قرار دارد وجود سیستم کنترل داخلی برای نظارت بر امور مالی جزء ضروریات محسوب می‌شود. وقوع تحریف‌های مالی، از دست رفتن منابع و وجوه، ارائه اخبار مدیریتی ناهنگام یا غلط، وقوع تقلب، خدشه‌دار شدن مشارکت عمومی و عدم دستیابی به اهداف شود. لذا، ارائه یک مدل کنترل داخلی با توجه به استانداردهای داخلی و خارجی

می‌تواند برای سازمان‌هایی که با مأموریت مالی و حسابداری انجام وظیفه می‌کنند مفید و کارساز باشد. وجود کنترل‌های داخلی می‌تواند دیده‌بانی قابل اتکا برای پایش امور بوده و راهکاری برای دسترسی به سلامت اداری باشد. نبود کنترل‌های داخلی به فرایند تخلفات دامن زده و راه را برای افراد سود جو فراهم می‌کند. این خود می‌تواند برند هر سازمانی را در معرض خطر قرار دهد. در این پژوهش به بررسی و تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی پرداخته شده است. بنابراین سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که مدل بهینه برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی جهت کاهش تخلفات مالی کدام است؟ شناسایی عوامل تاثیرگذار بر کنترل‌های داخلی و تاثیری که کنترل‌های داخلی می‌توانند بر کاهش تخلفات مالی از جمله فساد اداری، فساد مالی و تقلب داشته باشند، می‌تواند برای سازمان تامین اجتماعی بسیار بااهمیت باشد. زیرا شناسایی این عوامل می‌تواند از اتلاف منابع سازمان جلوگیری کرده و موجب کاهش هنجارشکنی و تخطی از هنجارهای اخلاقی و قانونی در عملکرد اداری، مالی و سازمانی شود.

بر همین اساس، در ادامه مبانی نظری پژوهش شامل دیدگاه‌های موجود در رابطه با تاثیر کنترل‌های داخلی بر تخلفات مالی بیان شده است؛ سپس به بررسی پیشینه پژوهش پرداخته شده و بر اساس آن اهداف اصلی پژوهش بیان گردیده است. در بخش‌های بعدی، روش‌شناسی و یافته‌های پژوهش ارائه گردیده و در بخش آخر، نتیجه‌گیری و پیشنهادات پژوهش بیان شده است.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

در چند سال گذشته، هزینه‌های که بنگاه‌ها به خاطر تخلف‌های مالی یا تقلب متحمل می‌گردند زیاد شده است به شکلی که بر مبنای تخمین‌های انجام شده هزینه‌ی تقلب بنگاه‌هایی که این اتفاق را تجربه نموده و متحمل ضرر گردیده‌اند بسیار بالا برآزش گردیده است. البته این تنها قسمتی از پیامدهای تخلف و تقلب می‌باشد و مواردی نظیر خدشه وارد شدن بر اعتبار سازمان و بازار سرمایه که باعث از میان رفتن اعتماد عموم و به تبع آن افت سرمایه‌گذاری می‌گردد در نظر گرفته نشده است. چنین مخارجی (چه از لحاظ مالی و غیر مالی) مراجع تدوین‌کننده‌ی استانداردها، بورس‌های اوراق بهادار و حسابداران متعهد را بر آن داشته است که قوانین و مقررات ضد تخلف و تقلب را طراحی و تدوین و به مرحله‌ی اجرا بگذارند و مدیران سازمان‌ها را موظف به بررسی ساختارهای کنترلی سازمان و اطلاع‌رسانی اثربخشی آن به هیئت مدیره (در سطح سازمان) و بیشتر از آن به مجامع حرفه‌ای و بازار، نمود. البته چنین الزامی را در قانون ساربنز اکسلی^۵ در ایالت متحده، قانون تقلب بریتانیا و برنامه‌ی فعالیت‌های خدمات مالی (اتحادیه‌ی اروپا) می‌توان مشاهده کرد. اما سوالی که مطرح می‌شود این است که «آیا نگرش الزام آور می‌تواند به تنهایی، مانع تخلف و تقلب در سازمان گردد؟» (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۹؛ ۸۹).

گزارشات تقلب در صورت‌های مالی همچنان یک نگرانی عمده به شمار می‌رود. آمار بالای گزارش تخلفات مالی، صورت‌های مالی شرکت‌ها را غیر قابل اعتماد کرده و اعتماد سرمایه‌گذاران را کاهش داده است (روکساس، ۲۰۱۱؛ ۵۹). تخلفات مالی تأثیر بسیار بدی بر اعتبار و سلامت اداری می‌گذارد و همچنین پیامدهای مضر فراوانی را نیز به همراه دارد. در کل اصلاح نظام مالی و اداری به عنوان اقدامات پیشگیرانه دو روی سکه مقابله موفق با تخلفات مالی به حساب می‌آیند و تکمیل‌کننده همدیگر بوده و هیچ کدام به تنهایی کارساز نیستند. یکی از ابزارهای پیشگیری از تخلفات مالی، طراحی و اجرای سیستم کنترل داخلی در حرفه حسابداری و حسابرسی می‌باشد. کنترل داخلی، عکس‌العمل مدیریت جهت کم کردن مخاطرات شناسایی گردیده یا رسیدن به اهداف کنترلی است (ابراهیمی رومنجان و همکاران، ۱۳۹۵؛ ۳). در حقوق اداری، تخلف به عنوان تجاوز مأمور دولت از قوانین و مقررات اداری در زمان انجام وظیفه تعریف می‌شود. بر اساس ماده ۲۳ قانون دیوان محاسبات مصوب ۱۳۶۱ و اصلاحیه‌های پس از آن مواردی از تخلفات مالی بدین شکل عنوان شده است ارائه نکردن صورت‌های مالی، صورت حساب کسری و دفاتر قانونی و یا اسناد و مدارک در زمان تعیین شده، تعهد بدون رعایت سقف اعتبارات و یا رعایت نکردن قوانین و مقررات، واریز نکردن به هنگام درآمد و دیگر منابع تامین اعتبار مشخص شده در بودجه به حساب مربوطه، پرداخت نکردن به هنگام تعهدات دولت که باعث زیان و ضرر به بیت‌المال می‌شود و تسامح و سوء استفاده در حفظ و نگهداری اموال و اسناد و وجوه دولتی. علاوه بر این بر اساس ماده پنج مقابله و برخورد با فساد مالی تخلفات مالی شامل ارائه متقلبانه اظهارنامه مالی و مالیاتی، صورت‌های مالی، اسناد، ثبت نکردن عملکردهای مالی و یا ثبت مخارج و دیون غیر واقعی، بهره‌گیری از امتیازات دولتی و تسهیلات مالی در غیر محل تعیین شده و مجاز، پرداخت نکردن بدهی و یا عوارض مالیاتی (در صورت توانایی در پرداخت) و همچنین ارائه نکردن اسناد حسابداری به مراجع ذیصلاح و بهره‌گیری از شناسه ملی غیر واقعی می‌شود که موارد ذکر شده تخلف محسوب گردیده و باعث محرومیت دو تا پنج ساله برای مرتکبان این اعمال و جزای نقدی و حبس آنان می‌گردد (بکلو و محمودی، ۱۳۹۵؛ ۱۴۵).

بنابراین یکی از چالش‌های اصلی پیش روی هیات مدیره، مدیران، صاحبان مشاغل و حسابرسان داخلی، نحوی استقرار کنترل‌های داخلی و برخورد کارآمد و موثر با خطر تخلف مالی و تقلب در سطح سازمان می‌باشد. کنترل داخلی اثر بخش، ابزار اولیه جهت کشف و اصلاح اشتباه‌ها و تقلب می‌باشد. در سال ۲۰۰۲ هنگامی که قانون ساربنزآکسلی به دلیل رسوایی‌های مالی تصویب گردید، کنترل بسیار زیادی بر نحوه گزارش دهی و افشا در نگاه‌های سهامی الزامی نمود. طبق این قانون، مدیران اجرایی و مالی، خود می‌بایست گزارش‌های مالی را تأیید و بر آن صحه بگذارند. علاوه بر این، قانون ساربنزآکسلی دربرگیرنده جریمه‌های بالقوه زیادی نظیر مجازات‌های مالی هنگفت و مجازات‌هایی از نوع حبس برای مدیران اجرایی است. بر اساس

قانون ساربنز آکسلی موسسات موظف هستند تا کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارش دهی مالی خود را ارتقاء دهند (علوی و همکاران، ۱۳۹۴؛ ۴۹). در کل کنترل داخلی، فرآیندی می‌باشد که به وسیله مدیریت، هیات مدیره و دیگر کارکنان طراحی می‌گردد تا اطمینان معقولی در مورد رسیدن به هدف‌های شرکت در سه گروه اهداف (عملیاتی، گزارشگری و رعایتی) به دست آید. در این تعریف، کنترل داخلی فرآیندی دربرگیرنده وظایف و اقدامات مستمر بوده و ابزاری می‌باشد که تا پایان ادامه پیدا می‌کند نه اینکه خود یک پایان باشد (چنگ و همکاران^۷، ۲۰۱۸؛ ۱۱۰۵). با توسعه اقدامات دستگاه‌های اجرایی و عمومی شدن اقدامات شرکت‌ها و پیچیدگی سازمانی، مدیران سازمان‌ها با مد نظر قرار دادن مسئولیت خود و به منظور رسیدن به هدف‌های سازمان و در راستای ممانعت از تبانی و تقلب و اتلاف منابع سازمان و برای اطمینان یافتن از تخصیص بهینه منابع به کنترل‌های داخلی متکی می‌باشند (پوریانسنب، ۱۳۸۸؛ ۱۱). کنترل داخلی به عنوان یکی از شواهد مهم به منظور اظهار نظر حسابرسان در گزارش‌های حسابرسی به کار می‌رود. هرگونه نقص یا ضعف در کنترل داخلی سازمان‌ها در صورت مهم بودن و تأثیر بر عملکرد مالی و ارائه یافته‌ها و گزارش‌های مالی غلط قادر است باعث صدور و ارائه گزارش‌های حسابرسی غیرمقبول شود. طراحی کردن و استقرار سیستم‌های کنترل داخلی در شرکت‌ها از جمله مهمترین عوامل تحقق اثربخشی و کارایی عملیات، افزایش شفافیت مالی و پاسخگویی، رعایت مقررات و قوانین و کمک به پیشگیری از سوء استفاده‌های مالی و تقلب به حساب می‌آید (خدای پور و همکاران، ۱۳۹۴؛ ۲۹). هاج برگ و همکاران^۸ (۲۰۰۹؛ ۵۲۱) بیان کردند که وجود کنترل‌های داخلی باعث ارائه گزارشگری مالی قابل فهم، صحیح، دقیق و درست می‌گردد. این اقدام برای استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران ضروری بوده و موجب جلب اعتماد آنها نسبت به گزارش‌های ارائه شده می‌گردد. بر اساس بند ۱۹ خط مشی‌های اقتصاد مقاومتی سالم سازی و شفاف سازی اقتصاد و ممانعت از فعالیت‌ها، اقدامات و حوزه‌های فسادزا در زمینه‌های پولی، ارزی و تجاری و غیره از جمله هدف‌های اصلی بوده که کنترل داخلی قوی قادر است نقش تاثیرگذاری در تحقق این کار داشته باشد (بکلو و محمودی، ۱۳۹۵؛ ۱۴۵).

سه عامل انگیزه و نیاز، توجیه‌گری، فرصت و نقاط ضعف کنترل‌های داخلی را از اضلاع مثلث تقلب می‌توان برشمرد؛ که با استقرار سیستم کنترل داخلی می‌توان بروز تقلب در شرکت‌ها را کاهش یا از بین برد و در این حالت به بهبود سلامت اداری و مالی از لحاظ جلوگیری به ارتکاب تقلب در شرکت کمک کرد. از جمله وظیفه اساسی و مهم مدیریت سازمان در کلیه سطوح حفظ محیطی است که اشخاص قادر باشند با همدیگر کار نموده و به اهداف از پیش مشخص شده برسند. توسعه و رشد قوانین حاکم بر اداره شرکت‌های تجاری باعث می‌گردد تا مدیران بنگاه‌ها به شکل جدی مقابل با فساد را در زمره اقدامات خود گنجانده تا به وسیله افزایش به کارگیری ابزارهای کنترل درون سازمانی، اعتبار و شهرت خود و علاوه بر آن منافع سهامدارانشان را حفظ

کنند و از اینرو به عنوان گواهی بر مدیریت سلامت مالی و اداری بهره ببرند (رشیدیان و نژادایرانی، ۱۳۹۴؛ ۱۱۶).

کوفی و دفور^۹ (۲۰۱۷؛ ۱۷) اعتقاد دارند که الزام کردن مدیران به ارائه گزارش درباره اثربخشی بودن کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارش‌دهی مالی، می‌تواند برای بهبود گزارشگری مالی تاثیرگذار باشد. از جمله معضلاتی که اکثریت قریب به اتفاق واحدهای اقتصادی کشور اعم از دولتی و خصوصی به آن مبتلا هستند ضعف کنترل‌های داخلی می‌باشد. همه ساله این شرکت‌ها و در پایان اقتصاد کشور از ضعف موجود در کنترل‌های داخلی دچار زیان‌ها و خسارات سنگینی می‌گردند (عبدولی و نادعلی، ۱۳۹۴؛ ۱۷۹). همچنین عدم توجه به این اصل مهم ممکن است اثربخشی را چنان کاهش دهد که واحد اقتصادی در معرض تحمل زیان‌ها و خسارات سنگینی قرار گیرد و این که کارایی سیستم آنچنان کاهش یابد که واحد اقتصادی از این ناحیه متحمل هزینه‌های سنگین و بی‌مورد اجرای سیستم کنترل داخلی طراحی شده‌اش گردد (ادگوک و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۳؛ ۱۰۸). دو سازمان قادر نیستند سیستم کنترل داخلی برابر و یکسانی داشته باشند، مگر اینکه کاملاً یکسان و برابر باشند. طراحی و استقرار مطلوب سیستم‌های کنترل داخلی در شرکت‌ها از جمله مهمترین دلایل تحقق اثربخشی و کارایی عملیات، افزایش شفافیت مالی و پاسخگویی، رعایت مقررات و قوانین و کمک به پیشگیری از سوء استفاده‌های مالی و تقلب محسوب می‌گردد (جاوید و همکاران، ۱۳۹۴؛ ۱۲۸).

کنترل داخلی طراحی شده است تا با استفاده از داده‌های دقیق و قابل اطمینان، دارایی‌های شرکت را حفظ کند و اثربخشی کارکنان شرکت را بهبود بخشیده تا بر اساس اهداف سازمان عمل کنند. کنترل حسابداری بخشی از سیستم کنترل داخلی است که ساختار سازمانی، روش‌ها و اندازه‌گیری‌های هماهنگ را پوشش می‌دهد و عمدتاً برای حفظ دارایی‌های سازمان و اطمینان از دقت و قابلیت اطمینان داده‌های حسابداری مورد استفاده قرار می‌گیرد (آگری^{۱۱}، ۲۰۱۲؛ ۶۷). سیستم کنترل داخلی موثر می‌تواند سطح فساد را کاهش دهد. این موضوع نشان می‌دهد که سیستم کنترل داخلی، رفتار فرصت‌طلبانه مدیر را از طریق مکانیزم‌های نظارتی مناسب کم می‌کند (لیو و لین^{۱۲}، ۲۰۱۲؛ ۱۶۷). سیستم‌های کنترل برای جلوگیری و ریشه کن کردن فساد می‌تواند مورد استفاده قرار گیرند (فیلیو و همکاران^{۱۳}، ۲۰۰۸؛ ۵۱). کنترل‌های داخلی موثر در یک سازمان به پاسخگویی سازمان کمک می‌کند و اعتماد عمومی را نسبت به سازمان افزایش می‌دهد (سیهورانو^{۱۴}، ۲۰۱۶؛ ۱۳۵). همچنین شواهد گویای این مطلب است که موضوع تقلب و فساد در بخش عمومی معضلی اساسی است. این تقلب‌ها، به خصوص زمانی که کارکنان ارشد و مدیران مرتکب آن می‌گردند، غالباً زمانی افشا و کشف می‌شوند که به‌طور غیرمنتظره دچار معضلات شدیدی می‌شوند. نگرش صحیح به مقوله تقلب و اقدامات فساد انگیز اقتصادی نیازمند طرح صحیح مسئله و در نتیجه پیدا کردن راه‌حل‌های مناسب آن می‌باشد. سرلوحه مبارزه و پیشگیری

با مقوله فساد اقتصادی کوشش در جهت کم کردن انگیزه‌های فساد می‌باشد (رهروی و همکاران، ۱۳۹۷: ۹۳).

یک سیستم کنترل داخلی موثر می‌تواند قدرت مدیریت را محدود کند و مانع از فساد مالی و اداری در سازمان شود. جی و همکاران^{۱۵} (۲۰۲۱: ۱۲۷۶) و شو و همکاران^{۱۶} (۲۰۱۴: ۸) دریافته‌اند شرکت‌هایی با کنترل‌های داخلی با کیفیت بالا، از فساد کمتری برخوردار هستند. با این حال، بیشتر مطالعات مربوط به کنترل‌های داخلی، در کشورهای توسعه یافته انجام شده است که در این کشورها تقاضای قانون اغلب عواقب جدی برای شرکت‌ها به همراه دارد (عبدالرحمان و همکاران^{۱۷}، ۲۰۱۹: ۲۲، چالمرز و همکاران^{۱۸}، ۲۰۱۹: ۸۵). در این زمینه‌ها، شرکت‌ها انگیزه زیادی برای ایجاد یک سیستم کنترل داخلی مناسب برای اطمینان از توسعه پایدار و درازمدت دارند. در کشورهای در حال توسعه، جایی که نقض قانون و تخلفات مالی به طور اجتماعی قابل تحمل است و فساد شایع‌تر است (نگوین و همکاران^{۱۹}، ۲۰۱۶: ۳۵۸)، نقش سیستم‌های کنترل داخلی ممکن است مهم‌تر باشد. در کشورهایی که فساد بیشتر است، مشارکت سازمان‌ها در کاهش فساد برای موفقیت آنها حیاتی است (لی و همکاران^{۲۰}، ۲۰۲۱: ۱۷۴). از نظر نظام حاکمیت شرکتی، کنترل‌های داخلی به عنوان قسمتی از سازمان می‌بایست نسبت به انواع ریسک‌هایی که سازمان‌ها با آن مواجه هستند، عکس‌العمل نشان دهند. از جمله مواردی که موجب تهدید توسعه و پیشرفت و رفاه اجتماعی می‌گردد «فساد مالی، فساد اداری و تقلب» می‌باشد. در حال حاضر کلیه سازمان‌ها در معرض ریسک وقوع تقلب قرار دارند، تقلب‌های بزرگ باعث از پای درآمدن شرکت‌ها، ضررهای هنگفت برای سرمایه‌گذاری‌ها، تحمیل مخارج حقوقی قابل ملاحظه، توزیع غیرمنصفانه منابع و خدشه دار شدن فرهنگ و اخلاق درست کاری و محکومیت اشخاص کلیدی و از میان رفتن اعتماد در بازارهای سرمایه گردیده و اثرات منفی بر اعتبار و شهرت سازمان‌ها داشته که طراحی و استقرار کنترل‌های داخلی مطلوب قادر است یک عامل بازدارنده از هر گونه فساد اداری، مالی و تقلب باشد (چن و همکاران^{۲۱}، ۲۰۱۴: ۱۱).

کردستانی و رجب دری (۱۴۰۰: ۱۳۵) در پژوهشی به بررسی و ارائه الگوی عوامل مؤثر بر گزارش‌دهی داخلی تخلف‌های مالی با تأکید بر پدیده تماشاگری پرداخته‌اند. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که ۵ سازه فردی (شامل ۱۹ جزء، مانند ضعف جرئت و جسارت و هراس از ارزیابی و قضاوت شدن)، بین فردی (شامل ۴ جزء، مانند ناآشنایی با اصول رفتار اجتماعی و ضعف در مسئولیت‌پذیری اجتماعی)، اخلاقی - فرهنگی (شامل ۹ جزء، مانند ضعف در تقوا و معنویت و نداشتن صداقت و درستکاری)، اداری - مدیریتی (شامل ۱۲ جزء، مانند عدم حمایت قانونی و اجتماعی و عدم شفافیت سازمانی) و ویژگی تخلف (شامل ۷ جزء، مانند تعدد افراد مطلع و اطمینان نداشتن از وقوع تخلف)، بر گزارش‌دهی داخلی تخلف‌های مالی با توجه به پدیده تماشاگری تأثیر می‌گذارند. همچنین، هر سازه دارای اجزایی است و هر جزء نیز بر تماشاگری و

گزارش‌دهی داخلی تخلف‌های مالی مؤثر است. دیباکیا و همکاران (۱۴۰۰؛ ۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر آگاهی و قضاوت اخلاقی حسابداران در تمایل به گزارش تخلفات مالی با تاکید بر نقش تعدیل‌گر شدت اخلاقی درک شده پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که آگاهی اخلاقی تاثیر مثبت و معناداری بر قضاوت اخلاقی حسابداران دارد و شدت اخلاقی درک شده در این رابطه نقش تعدیل‌گر ایفا می‌کند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که قضاوت اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معناداری بر تمایل آنان به گزارش تخلفات مالی به مراجع داخل و خارج سازمان دارد و این رابطه به واسطه متغیر شدت اخلاقی درک شده تعدیل نمی‌گردد. به طور کلی نتایج بیانگر آن است که مدل تصمیم‌گیری اخلاقی اقتضایی - مساله، تا حدودی منجر به درک بهتری از عوامل مؤثر بر گزارش تخلفات مالی می‌گردد.

شفعتی و محمودی (۱۳۹۹؛ ۲۴۹) در تحقیقی به مطالعه اثر ویژگی‌های حسابرسی داخلی و خصوصیات درون شرکتی بر کنترل‌های داخلی اثر بخش پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که در سطح معناداری پنج درصد بین اثربخشی کنترل داخلی با صلاحیت تعهد حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین اثربخشی کنترل داخلی در عملیات با منابع شرکتی مرتبط با حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بنابراین هر دو فرضیه تحقیق حاضر مورد تایید می‌باشد. شیروانی و فتحی (۱۳۹۸؛ ۱۳) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که رابطه مثبت و معنی داری میان ابعاد کیفیت حسابرسی داخلی (سنجش، صحت و اطلاعات درست، قابلیت اعتماد، انگیزه افشاء اخبار، کمیته حسابرسی، فرآیند حسابرسی) در جلوگیری از تخلفات مالی وجود دارد. بیرامی و همکاران (۱۳۹۷؛ ۴۳) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که کنترل داخلی تاثیر مثبت و معنی داری بر سه متغیر مدنظر دارد. بنابراین می‌توان گفت کنترل داخلی بر شاخص‌های گزارشگری مالی و مدیریت ریسک که اهمیت ویژه‌ی دارد اثر گذار است و علاوه بر این قادر است بر حقوق سهام‌داران از لحاظ راهبردی شرکتی تاثیر مثبت گذاشته و رضایت سهام‌داران را جلب نماید.

بکلو و محمودی (۱۳۹۵؛ ۱۴۳) در تحقیقی به مطالعه اثر پنج جزء کنترل‌های داخلی نظیر محیط کنترلی، سنجش ریسک، اقدامات کنترلی، ارتباطات و اطلاعات و نظارت به همراه تنگنا-های اصلی کنترل‌های داخلی (هزینه استقرار) بر سطح تخلفات مالی در دستگاه‌های اجرایی استان آذربایجان غربی پرداختند. یافته‌ها، وجود تاثیر معنی دار هزینه استقرار و تمام اجزاء کنترل داخلی به غیر از ارتباطات و اطلاعات، بر تخلفات مالی را نشان می‌دهد که بالاترین تاثیر را بترتیب محیط کنترلی، هزینه استقرار، اقدامات کنترلی، نظارت و سنجش ریسک دارند. خدای پور و همکاران (۱۳۹۴؛ ۲۷) در تحقیقی به مطالعه نقش کنترل داخلی بر کم کردن تخلفات مالی در

دستگاه‌های دولتی از نظر مدیران مالی و ذیحسابان پرداختند. یافته‌های نشان می‌دهد میان پیاده‌سازی هر کدام از اجزای کنترل‌های داخلی مطرح گردیده با کاهش در تخلفات مالی در دستگاه‌های دولتی ارتباط مستقیم وجود دارد.

پوترا و همکاران (۲۰۲۲؛ ۳۵۱) در پژوهشی به بررسی نقش تعدیل‌کننده فرهنگ سازمانی در تأثیر کنترل داخلی و مشارکت جامعه در پیشگیری از تقلب در مدیریت صندوق روستایی در طول همه‌گیری کووید ۱۹ پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که کنترل داخلی و مشارکت جامعه تأثیر مثبتی بر جلوگیری از تقلب در طول همه‌گیری کووید ۱۹ دارد. همچنین نتایج نشان داد که فرهنگ سازمانی تأثیر کنترل داخلی و مشارکت جامعه را بر پیشگیری از تقلب در طول همه‌گیری کووید ۱۹ تقویت می‌کند. ساندری و رتواتی^{۲۲} (۲۰۲۱؛ ۹۳) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین ضعف سیستم کنترلی برای مبارزه با فساد در روند قضایی در کشور اندونزی پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که از منظر کمی، نهادهای نظارتی کافی برای مقابله با فساد ایجاد شده است. به عنوان مثال، یک نهاد نظارتی داخلی برای هر نهاد در فرآیند قضایی، همراه با نهادهای نظارتی خارجی مانند کمیسیون قضایی و کمیسیون ریشه کن کردن فساد اداری وجود دارد. با این وجود، از منظر کیفی بسیاری از نقاط ضعف باقی مانده است. اولاً، سیاست دولت بر نهادهای نظارتی داخلی به جای خارجی تمرکز دارد. ثانیاً، اگرچه نهادهای نظارتی خارجی تأسیس شده‌اند، اما به جز کمیسیون ریشه کنی فساد، مابقی اختیارات گسترده‌ای ندارند. ثالثاً، کنترل خارجی از طریق مشارکت جامعه دارای صلاحیت محدود هستند. در نهایت، سیستم اجرای مجازات‌ها ناکارآمد هستند.

هانویو و بایونتری^{۲۳} (۲۰۲۱؛ ۴۵) در پژوهشی به بررسی تأثیر حسابرسی داخلی و کنترل داخلی در پیشگیری از تقلب پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که حسابرسی داخلی و کنترل داخلی بر پیشگیری از تقلب تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، میزان تأثیر حسابرسی داخلی و کنترل داخلی در کمک به پیشگیری از تقلب به میزان ۶۸/۸ درصد است. سودریمان و همکاران (۲۰۲۰؛ ۸) در پژوهشی به بررسی اثربخشی حسابرسی داخلی در حمایت از کنترل داخلی و پیشگیری از تقلب پرداخته‌اند. بر اساس نتایج مطالعه می‌توان اظهار داشت که نقش گروه حسابرسی داخلی در بهبود سیستم کنترل داخلی در پیشگیری از تقلب تأثیرگذار بوده است. همچنین نتایج نشان داد که سه عنصر برای جلوگیری و تشخیص تقلب وجود دارد، یعنی فرهنگ صداقت (شخصی)، مسئولیت مدیریت برای ارزیابی خطر تقلب (از طریق کنترل داخلی) و نظارت توسط کمیته حسابرسی (حسابرسی داخلی). دیمتریویچ و همکاران^{۲۴} (۲۰۱۷؛ ۳۴) در تحقیقی نشان دادند که تکنیک‌های کنترل داخلی مد نظر قرار گرفته شده جهت پیشگیری از تقلب هنگامی می‌تواند اجرا گردد که بنگاه دارای نظام توسعه‌یافته کنترل داخلی بوده و به شکل منظم و دقیق فرآیند کنترل را انجام دهد.

ذکریا و همکاران^{۲۵} (۲۰۱۶؛ ۱۱۵۴) در پژوهشی به بررسی نوع ضعف‌های کنترل داخلی و تأثیر آن بر فعالیت‌های تقلب در شرکت‌های نفت و گاز در کشور مالزی پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد که ضعف‌های کنترل داخلی می‌تواند عامل اصلی موثر بر ایجاد تقلب باشد. به عبارت دیگر، نظارت ضعیف و فرایند مستند سازی نادرست، فرصتی برای تخریب دارایی‌ها را فراهم می‌کند، بدترین حالت زمانی اتفاق می‌افتد که چندین نفر برای انجام این موارد غیر قانونی اقدام به همکاری می‌کنند. لاجوس و همکاران^{۲۶} (۲۰۱۶؛ ۶۹۳) در پژوهشی به بررسی مسئولیت و نقش حسابرسان در جلوگیری و کشف تقلب در گزارشگری مالی در کشور کرواسی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که اقدامات متقلبانه نظیر سوءاستفاده از دارایی و صورت‌های مالی متقلبانه، ضرر هنگفتی برای بنگاه‌ها در پی دارد. بر اساس این تحقیق متداول‌ترین تکنیک جهت گزارشگری مالی متقلبانه شامل بیش‌نمایی دارایی‌ها شناسایی شده است. آن‌ها پیشنهاد دادند که بنگاه‌ها می‌بایست کنترل داخلی قوی تدوین و اجرا کنند. علاوه بر این نقش و مسئولیت‌های همه طرفین در گزارشگری مالی در جلوگیری و شناسایی تقلب را مشخص کنند. ایما^{۲۷} (۲۰۱۵؛ ۷۳) در تحقیقی رابطه میان اثربخشی کنترل‌های داخلی و جلوگیری از تقلب را مورد مطالعه قرار داد. یافته‌ها نشان داد که کنترل داخلی در کشور نیجریه چندان قابل اتکا نمی‌باشد. پژوهشگر پیشنهاد کرد که می‌توان به وسیله ایجاد واحد حسابرسی داخلی موثرتر، اطمینان از مستقل بودن این واحدها، مدنظر قرار دادن گزارشات حسابرسی داخلی و سنجش منظم و اثربخش واحدهای حسابرسی داخلی، خطر ناشی از تقلب را کم کرد.

ضرورت وجود کنترل داخلی مناسب در سازمان، در حال حاضر به‌خوبی احساس می‌شود؛ چرا که کنترل داخلی مطلوب اگر به شکل صحیح طراحی و اجرا شود، موجب دقت عمل و کارایی سیستم‌های اطلاعاتی می‌گردد و سطح کیفیت گزارشگری سازمان را ارتقا داده و موجب مطابقت آن با قوانین موضوعه می‌گردد. بنابراین طراحی، تدوین و اجرای مناسب کنترل‌های داخلی در سازمان اهمیت بسیار زیادی دارد. به‌همین خاطر، مدیران سازمان می‌بایست به منظور تامین اطمینان نسبی از رسیدن به اهداف پیش‌بینی‌شده، حسن اجرای فعالیت‌ها در تمام حوزه‌ها، پیشگیری از هر گونه تقلب، تخلف مالی و استفاده غلط از دارایی‌ها و منابع و تحقق مسئولیت جواب‌دهی و حسابدهی نسبت به اقدامات صورت گرفته، به طراحی، تدوین و اجرای سیستم کنترل داخلی مطلوب بپردازند. کنترل غیر مستقیم فعالیت‌های سازمانی و دوری و جدای مدیران ارشد از کلیه اقدامات صورت گرفته در واحد تجاری موجب شده است تا مدیریت به منظور انجام مسئولیت‌های مستقیم خود، به استقرار یک سامانه اثربخش کنترل داخلی به عنوان جزئی جدایی‌ناپذیر از سیستم مدیریت کارآمد روی آورد. در سازمان تامین اجتماعی هم که عمده فعالیت‌های آن در سمت و سوی مالی قرار دارد وجود سیستم کنترل داخلی برای نظارت بر امور مالی و مدیریت ریسک جزء ضروریات محسوب می‌شود. بنابراین هدف این پژوهش تدوین مدلی برای

کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی جهت کاهش تخلفات مالی می‌باشد. لذا هدف‌های اصلی و فرعی این پژوهش به شرح زیر تدوین شده است:

هدف اصلی

طراحی مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی جهت کاهش تخلفات مالی.

اهداف فرعی

۱. شناسایی و تبیین مهمترین عوامل و مؤلفه‌های علی در زمینه کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی.

۲. شناسایی و تبیین مهمترین عوامل و مؤلفه‌های علی در زمینه کاهش فساد مالی در سازمان تامین اجتماعی.

۳. شناسایی و تبیین مهمترین عوامل و مؤلفه‌های علی در زمینه کاهش فساد اداری در سازمان تامین اجتماعی.

۴. شناسایی و تبیین مهمترین عوامل و مؤلفه‌های علی در زمینه تقلب در سازمان تامین اجتماعی.

۳- روش‌شناسی

تحقیق حاضر با هدف ارائه مدلی برای کنترل داخلی در سازمان تامین اجتماعی جهت کاهش تخلفات مالی انجام شده است. از این رو، این پژوهش ارائه دهنده مدل جدید می‌باشد. به همین دلیل این پژوهش از نوع تحقیقات اکتشافی است. مطالعه اکتشافی برای درک پدیده‌های ناآشنا و گسترش دانش از طریق نظریه پردازی استفاده می‌شود. از آنجایی که این پژوهش از نوع اکتشافی می‌باشد، برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از روش‌های کیفی همچون مشاهده و مصاحبه استفاده می‌شود. از این رو این پژوهش به صورت کیفی صورت می‌پذیرد و در کنار روش کیفی مورد استفاده، این مطالعه با بررسی پیشینه پژوهش، شاخص‌های اصلی تخلفات مالی را در سازمان تامین اجتماعی شناسایی نموده و در گام‌های بعدی وارد مطالعات کمی بر روی آن نیز می‌شود. در این حالت به صورت توأمان پژوهش کیفی و کمی انجام می‌پذیرد. با عنایت به استفاده از روش‌های کیفی و کمی بصورت توأمان این پژوهش از جمله پژوهش‌های ترکیبی است و مشخصاً از طرح شیوه‌های ترکیبی اکتشافی استفاده خواهد نمود. در تحقیق حاضر پژوهشگر از میان استراتژی‌های موجود در پژوهش‌های ترکیبی (استراتژی پژوهش شیوه‌های ترکیبی و استراتژی اقدام پژوهشی)، استراتژی پژوهش شیوه‌های ترکیبی را برگزیده است. چرا که در این استراتژی محقق به منظور تبیین، موشکافی و فهم یک رخداد، اطلاعات کیفی و کمی را جمع‌آوری می‌نماید. ترکیب این دو نوع اطلاعات درک بهتری از مسئله نسبت به تمرکز صرف بر یک نوع داده مهیا می‌سازد. استراتژی شیوه‌های ترکیبی دربرگیرنده: طرح شیوه‌های ترکیبی تبیینی، طرح شیوه‌های ترکیبی اکتشافی، طرح شیوه‌های ترکیبی آشیانه‌ای و طرح شیوه‌های ترکیبی کثرت‌گرا است، که

محقق طرح شیوه‌های ترکیبی اکتشافی را به کار گرفته و مضافاً محقق امکان دارد طبقه‌های اطلاعاتی به دست آمده از اطلاعات کیفی اکتشافی با اطلاعات کمی را ترکیب نماید.

گسترش پوشش‌های بیمه‌ای و حمایتی و نظام تأمین اجتماعی سبب افزایش امید به زندگی، بهبود وضعیت و کیفیت زندگی افراد و تأثیر کلی آن در عرصه‌های مختلف زندگی (اقتصادی - اجتماعی) می‌شود، این عوامل باعث شده سازمان تأمین اجتماعی بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین نهاد از نظر جمعیت تحت پوشش باشد، بنابراین پذیرش این موضوع که تأمین اجتماعی در پیشرفت و توسعه هر کشوری نقش و اهمیت بسزایی دارد بر کسی پوشیده نیست. از این جهت شناسایی عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی سازمان تامین اجتماعی و تأثیری که این عوامل می‌تواند بر کاهش تخلفات مالی داشته باشد، می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد. لذا در این پژوهش سازمان تامین اجتماعی به عنوان جامعه آماری انتخاب شده است. جامعه آماری این تحقیق کارکنان بخش مالی سازمان تامین اجتماعی به تعداد ۲۰۰۰ نفر است. برای مشخص کردن حجم نمونه پژوهش از فرمول کوکران استفاده شده است. با توجه به اینکه تعداد کل جامعه آماری این تحقیق ۲۰۰۰ نفر می‌باشد، می‌توان بیان کرد که تعداد نمونه تحقیق با استفاده از فرمول کوکران حداقل باید ۳۲۲ نفر باشد. در مجموع تعداد ۳۴۰ پرسشنامه بین اعضای نمونه توزیع و جمع‌آوری شد. از روش نمونه‌گیری تصادفی به منظور مشخص کردن اعضای نمونه بهره‌گیری شده است. گردآوری اطلاعات تحقیق حاضر از طریق مصاحبه و پرسشنامه می‌باشد. ابتدا برای شناسایی عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با استفاده از روش مصاحبه استفاده شد. پس از شناسایی عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی، پرسشنامه مربوط به هر مولفه به صورت پرسشنامه محقق ساخته، بعد از مشاوره با استاد راهنما و دیگر متخصصین متناسب با سوالات اصلی پژوهش و در گویه‌های متناسب با فعالیت‌های مدنظر قرار گرفته شده در محورها با بهره‌گیری از طیف پنج درجه‌ای لیکرت طراحی شد. به منظور تحلیل روایی محتوایی و صوری، پرسشنامه تحویل چند نفر متخصص و استاد محترم راهنما قرار گرفت تا دیدگاه‌ها و پیشنهادات خود را برای اصلاح بیان کنند. پایایی پرسشنامه نیز در آغاز فرآیند پژوهش بعد از اجرای مقدماتی و گردآوری پرسشنامه‌های اولیه با استفاده از تکنیک آماری آلفای کرونباخ مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمون پایایی پرسشنامه‌ها در جدول (۱) ارائه شده است:

جدول (۱) - ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه‌ها

ابعاد پرسشنامه	ضریب آلفای کرونباخ	تعداد گویه‌ها
کنترل‌های داخلی	۰/۹۲۶	۳۶
کاهش تخلفات مالی	۰/۷۵۹	۳۵

بر اساس نتایج جداول (۱) ضرایب پایایی برای پرسشنامه‌های پژوهش اندازه‌گیری شد که همگی بالاتر از ۰/۷ بوده و نشان از دقت بالای ابزار محاسبه به کار گرفته شده در این پژوهش دارد.

مراحل اجرا

این پژوهش در پنج مرحله به صورت زیر انجام می شود:

مرحله اول: استخراج شاخص‌های اولیه از مبانی نظری (مطالعه منابع مکتوب)

در گام نخست کلیه منابع مکتوب از جمله مقالات، کتب، و پایان‌نامه‌های مرتبط را مطالعه شد تا مرز دانش را کشف نموده و در موضوع مورد بررسی به کفایت تئوریک برسد. بدین ترتیب کلیه مدل‌های موجود در حوزه تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی مطالعه شده و شاخص‌های اندازه‌گیری تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی را در سازمان تامین اجتماعی از آنها استخراج شده است.

مرحله دوم: شناسایی شاخص‌های موثر بر کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) در سازمان تامین اجتماعی با روش مصاحبه

با توجه به این که این پژوهش در سطح سازمانی اجرا می‌گردد، بنابراین خبرگان جهت انجام مصاحبه انتخاب می‌شوند. پس از آن لیست معیارهای اولیه حاصل شده از ادبیات نظری به عنوان راهنمایی برای مصاحبه از خبرگان استفاده می‌گردد و مصاحبه تا میزانی تکرار می‌گردد که به پاسخ‌های کم و بیش تکراری از مصاحبه شوندگان دست یابیم، سپس با بهره‌گیری از روش معادلات ساختاری در نرم‌افزار پی‌ال‌اس به تجزیه و تحلیل نتایج مصاحبه و استخراج شاخص‌های کلیدی مدل کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) در سازمان تامین اجتماعی بر اساس نظر خبرگان می‌پردازیم.

مرحله سوم: گروه‌بندی و شناسایی مولفه‌های مدل

جهت شناسایی مولفه‌های مدل، از روش نمونه‌گیری گلوله برفی که یک روش غیراحتمالی می‌باشد که حالت انتخاب تصادفی نیز دارد از جامعه آماری و تدوین پرسشنامه و ارزیابی روایی و پایایی آن، اقدام به گردآوری داده می‌نماییم. نمونه‌گیری گلوله برفی هنگامی مناسب می‌باشد که اعضای یک جامعه یا گروه به راحتی قابل مشخص شدن نباشند. این روش همچنین به منظور شناسایی افراد متخصص در یک حوزه خاص نیز به کار گرفته می‌شود. سپس با بهره‌گیری از تحلیل عاملی اکتشافی به تجزیه و تحلیل داده و گروه‌بندی و مشخص کردن مولفه‌های مدل می‌پردازیم. در این مرحله مدل مفهومی تحقیق ارائه می‌شود.

مرحله چهارم: مشخص کردن شدت ارتباط معیارها و مولفه‌های الگو

در این مرحله برای مشخص کردن شدت ارتباطات مولفه‌ها و معیارهای الگوی مفهومی، با بهره‌گیری از داده‌های حاصل شده از مرحله سوم و مفاهیم معادلات ساختاری، داده‌های جمع-آوری گردیده تجزیه و تحلیل شده و خروجی آن سبب ارائه مدل نهایی کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) و کنترل‌های داخلی را در سازمان تامین اجتماعی خواهد شد.

مرحله پنجم: سطح بندی شاخص‌های کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) و کنترل‌های داخلی را در سازمان تامین اجتماعی با به کارگیری مدل سازی معادلات ساختاری پرسشنامه کیفی جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری طراحی می‌نماییم و پس از جمع آوری داده‌ها از خبرگان و تجزیه و تحلیل آن و تأیید مدل توسط خبرگان، مدل نهایی را اجرا می‌نماییم.

۴- یافته‌ها

در پژوهش حاضر ابتدا با بررسی منابع مکتوب از جمله مقالات، کتب، و پایان‌نامه‌های مرتبط، کلیه عوامل موثر در حوزه تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی مطالعه شده و شاخص‌های اندازه‌گیری تخلفات مالی و کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی از آنها استخراج شد. با توجه به این که این پژوهش در سطح سازمانی اجرا می‌گردد، بنابراین خبرگان جهت انجام مصاحبه انتخاب شدند. برای انتخاب خبرگان جهت مصاحبه از روش نمونه گیری گلوله برفی استفاده شد. مطابق با این روش، ابتدا با یکی از مدیران صاحب‌نظر و دارای تحصیلات و تجربه‌ی کافی مرتبط با موضوع، انتخاب و مصاحبه از وی صورت گرفت و در پایان مصاحبه، از وی خواسته شد که سایر افراد مطلع و صاحب‌نظر در خصوص موضوع پژوهش را معرفی نماید. به منظور غنای پژوهش، تلاش شد تا با افرادی که شخصاً موضوع پژوهش را تجربه کردند و از دانش و تجربه‌ی بالایی برخوردار هستند، مصاحبه صورت گیرد. این فرایند تا اشیاع نظری داده‌ها ادامه یافت و سرانجام پس از انجام مصاحبه با ۱۸ نفر، فرایند گردآوری داده‌ها پایان یافت. در ابتدای مصاحبه‌ها به طور کلی هدف پژوهش ذکر گردید و تأکید شد که از مصاحبه‌ها تنها برای مقاصد پژوهشی استفاده خواهد شد و هویت افراد به هیچ وجه در گزارش‌های تحقیق و مقالات منتشره، مشخص نخواهد شد. پس از انجام مصاحبه با خبرگان مولفه‌های تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) و عوامل موثر بر کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی شناسایی شد. مشخصات مصاحبه شونده‌گان به شرح زیر می‌باشد:

جدول (۲)- اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه شونده‌گان

معیار اصلی	جنسیت	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	تجربه کاری
مرد	زن	حسابداری و حسابداری	مدیریت و مالی	کارشناسی ارشد
۱۵	۳	۶	۱۲	۱۱
۶	۳	۶	۱۲	۱۱
۸	۳	۶	۱۲	۱۱
۴	۳	۶	۱۲	۱۱
تعداد	۱۵	۳	۶	۱۲

هدف از انجام این تحقیق بررسی تاثیر ارائه مدلی برای کنترل داخلی در سازمان تامین اجتماعی جهت کاهش تخلفات مالی می‌باشد. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش حاضر به شرح زیر می‌باشد:

جدول (۳) - میانگین و انحراف معیار نمرات کنترل های داخلی، فساد اداری، فساد مالی و تقلب

مقیاس	میانگین	انحراف معیار
کنترل های داخلی	۳/۶۷	۰/۷۷
فساد مالی	۳/۸۷	۰/۸۲
فساد اداری	۳/۷۳	۰/۷۶
تقلب	۳/۲۳	۰/۹۹

جهت سنجش روایی از روایی سازه (روایی همگرا و واگرا) و برای ارزیابی پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون آلفای کرونباخ و آزمون پایایی مرکب استفاده شده است. نتایج روایی و پایایی متغیرهای تحقیق در جدول شماره (۴) آمده است:

جدول (۴) - آلفای کرونباخ و آزمون پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده متغیرهای پژوهش

سازه	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	AVE	تایید/رد
کنترل داخلی	۰/۹۲۶	۰/۹۴۱	۰/۶۹۵	تایید
کاهش تخلفات مالی	۰/۷۵۹	۰/۷۶۸	۰/۵۲۷	تایید

پایایی متغیرها

با توجه به جدول (۴) مشخص گردید که آلفای کرونباخ کلیه سازه‌ها از مقدار ۰/۷۰ که مقدار حد مرزی جهت قبولی میزان آلفای کرونباخ است بیشتر بوده و این نشان دهنده پایایی مناسب الگو می‌باشد. همچنین نتایج به دست آمده از جدول (۴) نشان می‌دهد مقدار پایایی مرکب جهت برازش مناسب الگو مقادیر بیشتر ۰/۷ برای هر سازه است که با در نظر گرفتن مقادیری به دست آمده این رابطه برای کلیه سازه‌ها برقرار است. علاوه بر این نتایج به دست آمده از جدول (۴) برای شاخص میانگین واریانس استخراج گردیده جهت بررسی روایی همگرا برای کلیه سازه‌ها دارای مقادیر بیشتر ۰/۵ است که نشان می‌دهد برازش سازه مطلوب است.

روایی واگرا

در پایان روایی واگرا سومین شاخص ارزیابی برازش الگوهای اندازه گیری در روش پی‌ال‌اس می‌باشد. روایی واگرا در پی‌ال‌اس از دو طریق ارزیابی می‌گردد:

الف) روش فورنل و لارکر

جدول (۵) - جدول فورنل و لارکر

۱	۲
کاهش تخلفات مالی	۰/۷۲۶
کنترل داخلی	۰/۵۷۱
	۰/۸۳۳

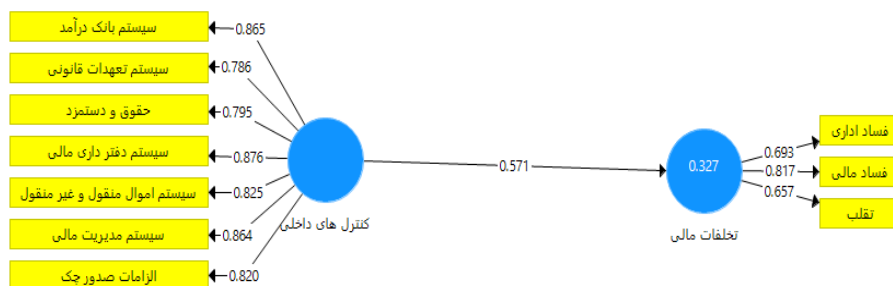
همان طور که از جدول فوق که برگرفته از روش فورنل و لارکر^{۲۸} (۱۹۸۱؛ ۴۴) مشخص است، مقدار جذر میانگین واریانس استخراج گردیده متغیرهای مکنون در تحقیق حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس واقع شده‌اند، از مقدار همبستگی بین آنها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند، بالاتر می‌باشد. از این رو می‌توان اظهار داشت که در این تحقیق سازه‌ها در الگو تعامل بیشتری با معیارهای خود دارند تا با سازه‌های دیگر. به

تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی/۱۹

عبارت دیگر، رویایی واگرای الگو در حد مناسبی می‌باشد. در الگو فوق بیشترین مقدار ۰/۸۳۳ و کم‌ترین مقدار ۰/۵۷۱ است.

(ب) روش بارهای عاملی متقابل

بارهای عاملی به وسیله اندازه‌گیری مقدار همبستگی معیارهای یک سازه با آن سازه اندازه‌گیری می‌گردد که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود، نشان دهند این مطلب می‌باشد که واریانس میان سازه و معیارهای آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بالاتر بوده و پایایی در مورد آن الگو اندازه‌گیری قابل قبول می‌باشد. البته بعضی نویسندگان مثل ریوارد و هاف^{۲۹} (۱۹۸۸؛ ۵۵۸) عدد ۰/۵ را به عنوان ملاک بارهای عاملی ذکر کرده‌اند. ارزیابی بارهای عاملی: ارزیابی بارهای عاملی را برای هر یک از الگوهای اندازه‌گیری پژوهش در شکل زیر مشاهده می‌شود.

شکل (۱) - سنجش بارهای عاملی (مدل اندازه‌گیری تحقیق)

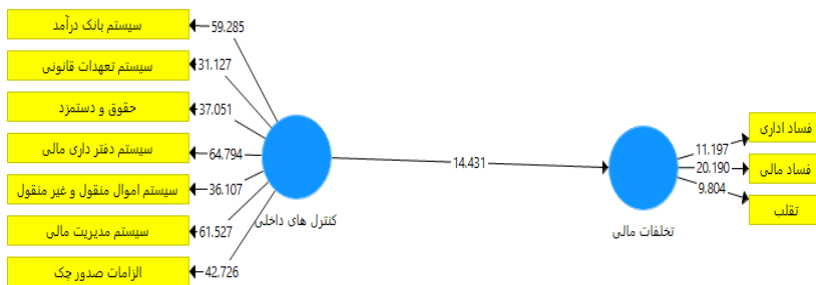
همان گونه که در شکل (۱) مشخص می‌باشد بارهای عاملی متغیرهای باید بیش از ۰/۶ باشد تا در الگو باقی بمانند در غیر این صورت از الگو حذف می‌گردند ولی در الگوی کنونی هیچ متغیری حذف نگردید. به بیان دیگر یافته‌های پژوهش و نتایج حاصل از مصاحبه با خبرگان نشان داد که عوامل تاثیرگذار بر کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی شامل سیستم بانک درآمد، سیستم تعهدات قانونی، حقوق و دستمزد، سیستم دقت‌داری مالی، سیستم اموال منقول و غیرمنقول، سیستم مدیریت مالی و الزامات صدور چک می‌باشند، که از بین این موارد، سیستم دفترداری مالی بیشترین بار عاملی می‌باشد. مطابق با نظر مصاحبه‌شوندگان عوامل اصلی تاثیرگذار بر کنترل‌های داخلی سازمان تامین اجتماعی مورد فوق می‌باشند که بیشترین تاثیر را بر کنترل‌های داخلی سازمان تامین اجتماعی دارد.

مدل معادلات ساختاری

در این بخش به مطالعه مدل معادلات ساختاری پژوهش پرداخته می‌گردد. بدین صورت که نخست برازش الگو را مورد مطالعه قرار داده و در ادامه الگو را در حالت اعداد معنادی مورد مطالعه قرار می‌دهیم (بررسی رد یا تایید فرضیه‌ها) و در نهایت مدل را در حالت ضریب مسیر و ضریب تعیین می‌آوریم.

برازش مدل

معیار سنجش برازش الگو در نرم افزار پی‌ال‌اس با بهره‌گیری از شاخص نیکوی برازش مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بدین معنی که به وسیله این شاخص، پژوهشگر می‌تواند پس از مطالعه برازش قسمت اندازه‌گیری و قسمت ساختاری مدل تحقیق خود برازش قسمت کلی را نیز کنترل کند. وتلز و همکاران^{۳۰} (۲۰۰۹؛ ۱۸۰) سه مقدار $0/01$ ، $0/25$ ، $0/36$ را به ترتیب عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای نیکوی برازش معرفی کرده‌اند. با توجه به محاسبات انجام شده مقدار نیکوی برازش برای مدل این تحقیق $0/272$ محاسبه گردید. با توجه به اینکه مقدار به دست آمده بزرگ‌تر از $0/25$ می‌باشد بنابراین برازش مدل در حد مطلوب ارزیابی می‌گردد.

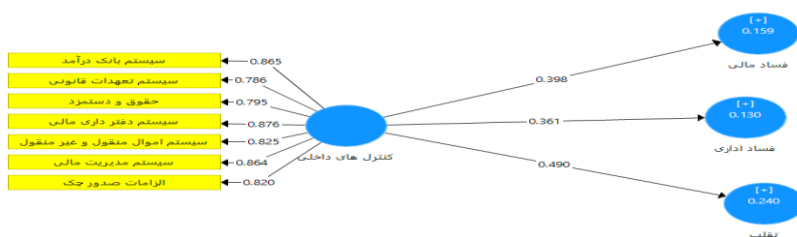
شکل (۲) - مدل در حالت اعداد معناداری

همانطور که در شکل فوق مشخص است در سطح اطمینان ۹۵ درصد اعداد معناداری باید بیش از $1/96$ محاسبه باشد تا فرضیه اصلی مورد تایید قرار گرفته است. همان طور که اعداد معناداری مدل مشخص است. اثر کنترل داخلی بر کاهش تخلفات مالی این متغیر مورد تایید قرار می‌گیرد. همان طور که بیان شده، هدف اصلی این تحقیق بررسی اثربخشی کنترل داخلی بر کاهش تخلفات مالی می‌باشد. نتایج بررسی هدف اصلی در جدول شماره ۶ بیان شده است.

جدول (۶)- بررسی هدف اصلی پژوهش

تأثیر مولفه	بر مولفه	ضریب تعیین	سطح معناداری	ضریب رگرسیون	نتیجه
کنترل داخلی	کاهش تخلفات مالی	۰/۳۲۶	۰/۰۰۱	۰/۵۷۱	تایید

نتایج بررسی نشان داد که سطح معناداری ۰/۰۰۱ و عدد معناداری ۱۴/۴۳۱ محاسبه شده است. بنابراین وجود ارتباط بین کنترل‌های داخلی و کاهش تخلفات مالی مورد تایید قرار می‌گیرد. ضریب تعیین ۰/۳۲۶ می‌باشد که نشان می‌دهد ۳۲/۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌گردد. ضریب مسیر ۰/۵۷۱ حاکی از تاثیرگذاری مثبت و خوب می‌باشد. بدین معنی که با یک واحد افزایش در کنترل داخلی، ۰/۵۷۱ افزایش در تضعیف تخلفات مالی دارد.

شکل (۳)- مدل ضرایب تاثیر کنترل‌های داخلی بر مولفه‌های تخلفات مالی

همانطور که بیان شده، هدف از این تحقیق بررسی اثربخشی کنترل داخلی بر کاهش تخلفات مالی می‌باشد. نتایج بررسی هدف‌های فرعی در جدول شماره ۷ بیان شده است.

جدول (۷)- بررسی هدف‌های فرعی پژوهش

هدف فرعی	تأثیر مولفه	بر مولفه	سطح معناداری	ضریب رگرسیون	نتیجه
۱	کنترل داخلی	کاهش فساد مالی	۰/۰۰۱	۰/۳۹۸	تایید
۲	کنترل داخلی	کاهش فساد اداری	۰/۰۰۱	۰/۳۶۱	تایید
۳	کنترل داخلی	کاهش تقلب	۰/۰۰۱	۰/۴۹۰	تایید

نتایج بررسی هدف‌های فرعی نشان داد که سطح معناداری برای بررسی اثر کنترل داخلی بر کاهش فساد مالی ۰/۰۰۱ و عدد معناداری ۷/۶۶۷ محاسبه شده است. ضریب تعیین ۰/۱۵۸ می‌باشد که نشان می‌دهد ۱۵/۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌گردد. ضریب مسیر ۰/۳۹۸ حاکی از تاثیرگذاری مثبت و خوب می‌باشد.

سطح معناداری برای بررسی اثر کنترل داخلی بر کاهش فساد اداری ۰/۰۰۱ و عدد معناداری ۶/۶۱۴ محاسبه شده است. ضریب تعیین ۰/۱۳۰ می‌باشد که نشان می‌دهد ۱۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌گردد. ضریب مسیر ۰/۳۶۱ حاکی از تاثیرگذاری مثبت و خوب می‌باشد. سطح معناداری برای بررسی اثر کنترل داخلی بر کاهش تقلب ۰/۰۰۱ و عدد معناداری ۹/۴۲۰ محاسبه شده است. ضریب تعیین ۰/۲۴۰ می‌باشد که نشان می‌دهد ۲۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌گردد. ضریب مسیر ۰/۴۹۰ حاکی از تاثیرگذاری مثبت و خوب می‌باشد.

مطابق با نتایج به دست آمده از شکل شماره (۳) به ترتیب سیستم دفتر دارای مالی (۰/۸۷۶)، سیستم بانک درآمد (۰/۸۶۵)، سیستم مدیریت مالی (۰/۸۶۴)، سیستم اموال منقول و غیر منقول (۰/۸۲۵)، الزامات صدور چک (۰/۸۲۰)، حقوق و دستمزد (۰/۷۹۵) و سیستم تعهدات قانونی (۰/۷۸۶) بیشترین ضریب تاثیر را بر کنترل‌های داخلی و به تبع آن بر کاهش وقوع تخلفات مالی احتمالی (نظیر فساد مالی، فساد اداری و تقلب) در سازمان تامین اجتماعی دارند.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

مطابق با نتایج به دست آمده از مصاحبه با خبرگان مشخص شد سیستم بانک درآمد، سیستم تعهدات قانونی، حقوق و دستمزد، سیستم دفتر دارای مالی، سیستم اموال منقول و غیر منقول، سیستم مدیریت مالی و الزامات صدور چک از عوامل اثربخش در کنترل‌های داخلی بود و می‌تواند به عنوان عوامل و مؤلفه‌های علی در زمینه شناسایی و تبیین کاهش تخلفات مالی، کاهش فساد مالی، کاهش فساد اداری و کاهش تقلب در سازمان تامین اجتماعی مورد استفاده قرار گیرند. همچنین مطابق با نتایج به دست آمده از شکل شماره (۳) مشخص شده که سیستم دفتر دارای مالی، سیستم بانک درآمد، سیستم مدیریت مالی، سیستم اموال منقول و غیر منقول، الزامات صدور چک، حقوق و دستمزد و سیستم تعهدات قانونی به ترتیب بیشترین میزان تاثیر را بر کنترل‌های داخلی و به تبع آن بر کاهش تخلفات مالی (فساد مالی، فساد اداری و تقلب) در سازمان تامین اجتماعی دارند. کنترل‌های داخلی، رویه‌های و خط‌مشی‌های مورد استفاده قرار گرفته به منظور شناسایی خطرات برای نیل به هدف‌های سازمان می‌باشند. کنترل‌های داخلی در همه کارکردها و در سرتاسر و کلیه سطوح سازمان، جاری می‌باشد به شکلی که بخش جدایی‌ناپذیر در اداره امور سازمان می‌باشد که موجب فراهم شدن اطمینان منطقی در رسیدن سازمان به اهدافش می‌گردد. مدیران همیشه در تلاش هستند که مطلوب‌ترین کنترل‌های داخلی را در سازمان تامین اجتماعی مشخص نمایند چون به این نکته واقف هستند در صورت نبود یک سیستم کنترل داخلی موثر، محقق شدن رسالت اصلی سازمان و به حداقل رساندن رخ دادهای غیره منتظره بسیار مشکل بوده و از سوی وجود این کنترل‌های داخلی موجب افزایش کارایی، کاهش وقوع تخلفات مالی احتمالی (نظیر فساد مالی، فساد اداری و تقلب)، کم شدن ریسک از دست دادن دارایی‌ها و حصول اطمینان معقول از قابلیت اعتماد صورت‌های مالی و رعایت قوانین و مقررات خواهد شد. با توجه به نتایج به دست آمده از شکل شماره (۳) مشخص شده از جمله عوامل تاثیر گذار در اثر بخشی کنترل‌های داخلی که می‌توانند بیشترین تاثیر را بر کاهش وقوع تخلفات مالی احتمالی (نظیر فساد مالی، فساد اداری و تقلب) در سازمان تامین اجتماعی داشته باشد به ترتیب اثر شامل کنترل‌های مربوط به سیستم دفتر دارای مالی (نظیر بررسی و کنترل میزان موجودی حساب بانکی جهت صدور چک، بررسی و کنترل چک‌های صادر شده)، کنترل‌های مربوط به سیستم بانک درآمد (نظیر کنترل صورت مغایرت بانک درآمد (ثبت مغایرت احتمالی) و کنترل

مبالغ ثبت شده در دفاتر مالی در خصوص درآمد حق بیمه و پورسانتاژ با تلگراف وصولی)، کنترل‌های مربوط به سیستم مدیریت مالی (نظیر بررسی و کنترل در خصوص حواله وجوه تنخواه گردان به واحدها، بررسی و کنترل تعدادکادر شاغل، مهارت کاری، انگیزه‌های کاری)، کنترل‌های مربوط به سیستم اموال منقول و غیر منقول (نظیر کنترل و بررسی مستمر سرجمع داری اموال (محل استقرار و شخص تحویل گیرنده)، کنترل و پیگیری مغایرت ریالی بین سیستم دفتر داری و سیستم اموال منقول)، کنترل‌های مربوط به الزامات صدور چک (نظیر وجود مدارک مثبت برای پرداخت و صدور چک، صدور برگه پرداخت توسط بالاترین مقام واحد)، کنترل‌های مربوط به حقوق و دستمزد (بررسی و کنترل در رابطه با عدم پرداخت هرگونه علی الحساب و مساعده به کارکنان، بررسی و کنترل مستمر حقوق و مزایای پرسنل طبق احکام با سیستم حقوق و دستمزد) و کنترل‌های مربوط به سیستم تعهدات قانونی (نظیر بررسی چگونگی استفاده از خدمات نوین بانک‌ها در خصوص پرداخت مستمری، تطابق هزینه‌های مندرج در سیستم تعهدات قانونی با سیستم دفترداری) می باشد. کنترل‌های اشاره شده موجب اثر بخشی کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی می‌شوند. با ارتقاء اثر بخشی کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی کاهش تخلفات مالی، کاهش فساد مالی، کاهش فساد اداری و کاهش تقلب در سازمان تامین اجتماعی به نحو احسن شناسایی و تبیین خواهد شد. مطابق با نتایج به دست آمده از پژوهش مشخص شد الگوی عملیاتی تبیین شده از کنترل‌های داخلی بر رویکرد کاهش تخلفات مالی در سازمان تامین اجتماعی تاثیر گذار است. در این رابطه می‌توان بیان کرد با توسعه اقدامات دستگاه‌های اجرایی و عمومی شدن اقدامات شرکت‌ها و پیچیدگی سازمانی، مدیران سازمان‌ها با مد نظر قرار دادن مسئولیت خود و به منظور رسیدن به هدف‌های سازمان و در راستای ممانعت از تبانی و تقلب و اتلاف منابع سازمان و برای اطمینان یافتن از تخصیص بهینه منابع به کنترل‌های داخلی متکی می‌باشند. کنترل‌های داخلی به ویژه در بخش دولتی به دلیل درگیری اموال عمومی، اهمیت زیادی داشته و توجه مناسب به آن قادر است زمینه مناسبی برای پاسخگویی و حسابدهی بخش-های گوناگون دولت مانند سازمان تامین اجتماعی در برابر منابع ارائه دهد. کنترل‌های داخلی فرایندی پویا و بنیادینست که خود را به شکل مداوم با تغییرات رو در روی سازمان منطبق و هماهنگ می‌نماید. کارکنان و مدیریت در کلیه سطوح ملزم و مجبور به ارتباط با این فرایند می‌باشند تا خطرات را مشخص و اطمینان معقولی از رسیدن به رسالت سازمان و اهداف کلی آن حاصل نمایند. به بیان دیگر کنترل‌های داخلی مجموعه فعالیت‌های می‌باشد که مدیران به منظور تامین اطمینان نسبی از اجرای درست امور و مطابقت آن با مقررات و خط‌مشی‌ها وضع شده، انجام می‌دهند تا سودمندی و کارایی عملیات را ارتقاء داده و به اهداف از پیش مشخص شده برسند. کنترل‌های داخلی دربرگیرنده طرح سازمان و کلیه رویه‌های هماهنگ پذیرفته شده در یک سازمان می‌باشد که به منظور حفاظت از دارایی‌ها، پیشگیری و ممانعت از فساد اداری، فساد

مالی، تقلب، افزایش کار آمدی عملیات و تشویق برای پیروی از رویه‌های مدیریتی تجویز گردیده است. نتایج به دست آمده در این پژوهش از بعد معناداری با پژوهش‌های شفعتی و محمودی (۱۳۹۹)، شیروانی و فتاحی (۱۳۹۸)، بیرامی و همکاران (۱۳۹۷)، بکلو و محمودی (۱۳۹۵)، خدای پور و همکاران (۱۳۹۴)، هاندویو و بایونیتتری (۲۰۲۱)، سودریمان و همکاران (۲۰۲۰)، دیمیترویچ و همکاران (۲۰۱۷) و ذکریا و همکاران (۲۰۱۶) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از اهداف پژوهش مدیران سازمان تامین اجتماعی برای تأمین اطمینان نسبی از دستیابی به هدف‌های از پیش تعیین شده، حسن اجرای فعالیت‌ها در کلیه زمینه‌ها، جلوگیری از هرگونه اختلاس، تقلب و استفاده نادرست از منابع، دارایی‌ها، مدیریت ریسک و تحقق مسئولیت پاسخگویی و حسابداری نسبت به فعالیت‌های انجام شده، مصرف بهینه و درست بیت‌المال می‌باید در راستای بهبود کنترل‌های داخلی به کنترل‌های مربوط به سیستم بانک درآمد، سیستم تعهدات قانونی، حقوق و دستمزد، سیستم دفتر داری مالی، سیستم اموال منقول و غیر منقول، سیستم مدیریت مالی و الزامات صدور چک به عنوان عوامل اثر بخش بر کنترل‌های داخلی در این پژوهش توجه داشته باشند.

با توجه به نتایج به دست آمده که نشان داد ضریب تاثیر سیستم دفتر داری مالی به عنوان یکی از مولفه‌های کنترل‌های داخلی بیشترین تاثیرگذاری بر کنترل‌های داخلی دارد و به تبع آن تاثیری که کنترل‌های داخلی بر کاهش تخلفات مالی دارد، به مدیران سازمان تامین اجتماعی پیشنهاد می‌شود در زمینه کنترل‌های مربوط به سیستم دفتر داری مالی به موارد نظیر بررسی و کنترل میزان موجودی حساب بانکی جهت صدور چک، بررسی و کنترل چک‌های صادر شده (در وجه فروشندگان و نحوه نگهداری ته سوش چک‌ها)، بررسی و کنترل هزینه‌های اداری بر اساس آیین نامه معاملاتی، بررسی و کنترل عدم استفاده از حساب‌های غیر مجاز و بررسی مانده حساب ناشناس‌های درآمد سنواتی به مانده سال جاری توجه داشته باشند تا از این طریق اثر بخشی کنترل‌های مربوط به سیستم دفتر داری مالی بر کنترل‌های داخلی ارتقا پیدا کرده و به تبع آن تاثیری که کنترل‌های داخلی بر مدیریت ریسک و کاهش تخلفات مالی دارد افزایش پیدا کند.

با توجه به نتایج به دست آمده و اثر بخشی کنترل‌های داخلی و به تبع آن تاثیری که کنترل‌های داخلی بر کاهش تخلفات مالی دارد به مدیران سازمان تامین اجتماعی پیشنهاد می‌شود در زمینه کنترل‌های داخلی به موارد نظیر سیستم بانک درآمد، سیستم تعهدات قانونی، حقوق و دستمزد، سیستم دفتر داری مالی، سیستم اموال منقول و غیر منقول، سیستم مدیریت مالی و الزامات صدور چک توجه داشته باشند تا از این طریق اثر بخشی کنترل‌های داخلی ارتقا پیدا کرده و به تبع آن تاثیری که کنترل‌های داخلی بر کاهش تخلفات مالی دارد افزایش پیدا کند.

در فرایند هر پژوهش علمی و عملی، مجموعه شرایط و مواردی وجود دارند که خارج از کنترل و اختیارات پژوهشگر می‌باشد. پژوهش حاضر نیز از این موارد مستثنی نبوده و یکی از مهم‌ترین محدودیت‌هایی این پژوهش نبود پژوهش‌های مشابه در خصوص ارائه و تبیین الگوی عملیاتی کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی می‌باشد که پژوهشگر را در مقایسه یافته‌های خود با محدودیت مواجه نموده است. همچنین گسترده بودن مولفه‌های تاثیرگذار بر کنترل‌های داخلی و عدم توانایی بررسی و لحاظ تمامی این مولفه‌ها و محدودیت مربوط به دوره زمانی جمع‌آوری اطلاعات از دیگر محدودیت‌های این پژوهش می‌باشد.

یادداشت‌ها

1. Suwaidan & Qasim	16. Shu et al
2. Ach Maulidi & Jake Ansell	17. Abdul Rahman et al
3. Putra et al	18. Chalmers et al
4. Sudirman et al	19. Nguyen et al
5. Sarbanes-Oxley	20. Le et al
6. Roxas	21. Chen et al
7. Cheng et al	22. Sundari & Retnowati
8. Hachbreg et al	23. Handoyo & Bayunitri
9. Kofi & Deffor	24. Dimitrijevic et al
10. Adegoke et al	25. Zakaria et al
11. Aggrey	26. Lajos et al
12. Liu & Lin	27. Ima
13. Filho et al	28. Fornell & Larcker
14. Ciuhureanu	29. Rivard & Huff
15. Ge et al	30. Wetzels et al

کتابنامه

- ابراهیمی رومنگان، مجتبی؛ مخمل‌باف، احمد؛ نظیفی، زهرا؛ ابراهیمی، علی؛ محمدی، امین. (۱۳۹۵). نقش سیستم کنترل داخلی در ارتقاء سلامت اداری و مالی. *ماهنامه پژوهش‌های مدیریت و حسابداری* ۱۰(۳۲): ۱-۱۵.
- ارجمندنژاد، عبدالمهدی. (۱۳۹۵). *چارچوبی برای نظام‌های کنترل داخلی د واحدهای بانکی*، تهران، انتشارات کمیته نظارت بر بانکداری مستقر در بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- بکلو، هادی. محمودی، عبدالله. (۱۳۹۵). تاثیر کنترل‌های داخلی بر تخلفات مالی دستگاه‌های اجرایی. *دانش حسابداری* ۱۶(۶۵): ۱۴۳-۱۵۸.

بیرامی، لاله؛ کیانی، علی؛ بیرامی، وحید؛ قائمی‌راد، محمدحسین. (۱۳۹۷). اثربخشی دستورالعمل کنترل‌های داخلی سازمان بورس اوراق بهادار در شرکت های بورسی سیمان. *مجله اقتصادی ۱* (۴): ۴۳-۷۰.

پوریانسب، امیر. (۱۳۸۸). *کنترل داخلی چارچوبی یکپارچه*، جلد اول و دوم، ترجمه مهمان، انتشارات سازمان حسابرسی.

توانگر حمزه کلایی، افسانه؛ اسکافی اصل، مهدی. (۱۳۹۷). ارتباط بین قدرت مدیرعامل، ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت کنترل داخلی. *فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی ۱۰* (۳۸): ۱۸۷-۲۰۷.

حساس یگانه، یحیی؛ داغانی، رضا؛ اسکویی، وحید. (۱۳۸۹). مدیریت ریسک تقلب، *مجله حسابداری رسمی ۱۸* (۱): ۸۶-۹۵.

حسن پور، حمیدرضا؛ رضوی، بهزاد. (۱۳۹۷). اهمیت پیشگیری از فساد اداری و تاثیر آن بر سلامت اجتماعی. *مجله آموزش و سلامت جامعه ۵* (۲): ۷۲-۸۱.

جاوید، داریوش؛ دستگیر، محسن؛ عرب‌صالحی، مهدی. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی ۷* (۲۶): ۱۲۵-۱۵۱.

خدای پور، احمد؛ ابراهیمی رومنجان، مجتبی؛ نیک اندیش، مسعود؛ اشرفی، عبدالناصر. (۱۳۹۴). پیاده‌سازی کنترل‌های داخلی و نقش آن در کاهش تخلفات مالی در دستگاه‌های دولتی - دیدگاه ذیحسابان و مدیران مالی. *ماهنامه پژوهش‌های مدیریت و حسابداری ۶* (۱۰): ۲۷-۳۹.

دیباکیا، پریا؛ شکری چشمه سبزی، اعظم؛ مرادزاده فرد، مهدی. (۱۴۰۰). تاثیر آگاهی و قضاوت اخلاقی حسابداران در تمایل به گزارش تخلفات مالی با تاکید بر نقش تعدیل‌گر شدت اخلاقی درک شده. *دوفصلنامه علمی حسابداری ارزشی و رفتاری مقاله آماده انتشار ۶* (۱۲): ۸۶-۹۵.

رشیدیان، سیما؛ نژادایرانی، فرهاد. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین خویشتن شناسی مدیران و سلامت اداری و مالی. *پژوهش حسابداری ۴* (۱۶): ۱۱۴-۱۲۹.

رهروی دستجردی، علیرضا؛ فروغی، داریوش؛ کیانی، غلامحسین. (۱۳۹۷). ارزیابی خطر تقلب مدیران با استفاده از روش داده کاوی، *مجله دانش حسابداری ۹* (۱): ۹۱-۱۱۴.

شفعتی، زهرا؛ محمودی، محمد. (۱۳۹۹). تأثیر ویژگی های حسابرسی داخلی و خصوصیات درون شرکتی بر کنترل‌های داخلی اثر بخش. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت ۹* (۳۵): ۲۴۹-۲۶۱.

تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی/۲۷

شیروانی، علیرضا؛ فتحی، علی. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر پیشگیری از تخلفات مالی (مطالعه موردی: اداره امور مالیاتی استان چهارمحال و بختیاری)، دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری، تفلیس-گرجستان، دبیرخانه دائمی با همکاری دانشگاه امام صادق (ع).

عبدولی، محمدرضا؛ نادعلی، علی اکبر. (۱۳۹۴). بررسی تاثیر وجود حسابرس داخلی بر کاهش رخداد تحریف‌های مالی و قانونی و مالیاتی در شرکت‌ها. *دانش حسابرسی* ۱۵(۶۱): ۱۷۷-۱۹۲.

علوی، سیدمحمد؛ رستمی، وهاب؛ قربانی، بهزاد. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی در مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران. *دانش حسابرسی* ۱۶(۶۰): ۴۷-۷۰.

کردستانی، غلامرضا؛ رجب‌دری، حسین. (۱۴۰۰). الگوی عوامل مؤثر بر گزارش‌دهی داخلی تخلف‌های مالی با تأکید بر پدیده تماشاگری. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی* ۲۸(۱): ۱۳۵-۱۶۰.

نیک‌جو، مهدی؛ قنبری، مهدی؛ جمشیدی نوید، بابک؛ مسعودی جواد. (۱۴۰۰). طراحی الگوی نقش ویژگی‌های شخصیتی و سبک رهبری مدیران در ضعف کنترل‌های داخلی. *دانش حسابداری مالی* ۸(۳): ۸۱-۱۲۴.

References

- Abduloli, M. Nadali, AS (2015). Investigating the Impact of Existence of Internal Auditor on Reducing the Incidence of Financial, Legal and Tax Distortions in Companies, *Auditing Knowledge* 15 (61): 177-192. (in Persian)
- Abdul Rahman, N.H., Jamaluddin, A., Hamzah, N. and Aziz, K.A. (2019). Establishing an effective internal control system for fraud prevention: a structured literature review, *Asia-Pacific Management Accounting Journal (APMAJ)*, 14 (3): 19-49.
- Adegoke, A. J., Samson O. K., Sunday, A. A., (2013). Effectiveness of Internal Auditor in Controlling Fraud and Other Financial Irregularities in Private Universities in South-West, Nigeria, *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(13): 106-110.
- Aggrey, N. (2012). Determinants of corruption at district levels in Uganda, *J. Econ. Manag. Perspect*, 6(4): 67.
- Alawi, S. Rostami, and. Qorbane, B. (2015). Investigating the Factors Affecting Audit Quality in Auditing Institutions, Members of the Iranian Society of Certified Public Accountants. *Audit Knowledge* 16 (60): 47- 70. (in Persian)
- Arjmandnezhad, A. (2016), *A Framework for Internal Control Systems in Banking Units*, Tehran, Publications of the Banking Supervision Committee based in the Bank for International Settlements, Central Bank of the Islamic Republic of Iran. 6(4):47-75 (In Persian)

- Beyrami, L. Kiani, A. Beyrami, and. Qaemirad, M. (2018). The effectiveness of the internal control instructions of the Stock Exchange Organization in cement exchange companies. *Economic Journal* 8(4): 43- 70. (in Persian)
- Bkoh, H. Mahmoudi, A. (2016). Impact of internal controls on financial violations of executive bodies. *Auditing Knowledge* 16(65): 143-158. (in Persian)
- Chalmers, K., Hay, D. and Khlif, H. (2019). Internal control in accounting research: a review, *Journal of Accounting Literature*, 42(4): 80-103
- Cheng, Q., Goh B. W. & Kim, J. B. (2018). Internal Control and Operational Efficiency, *Contemporary Accounting Research*, 35(2): 1102-1139.
- Chen, Y. Smith, L. Cao, J. and Xia, W. (2014). Information Technology Capability ,Internal Control Effecivness, and Delays, *journal of information systems*. 28(2): 177-192
- Ciuhureanu, A.T. (2016). Internal control, and auditing–A necessity for responsible reporting and managerial usefulness of accounting information, *Audit Financiar*, 65(12): 135-144.
- Dibakia, P. Shokri Cheshme Sabzi, A. Moradzadeh Fard, M. (2021). The Impact of Accountants' Awareness and Ethical Judgment on the Tendency to Report Financial Violations with Emphasis on the Modifying Role of Perceived Moral Intensity. *Bi-Quarterly Journal of Value and Behavioral Accounting Article* 6(12): 45-64 (in Persian)
- Dimitrijevic, D., V. Milovanovic, and V. Stancic. (2017). The role of a company's internal control system infraud prevention. *Financial Internet Quarterly* 11(3): 34-44.
- Ebrahimi Romanjan, M. Makhmalbaf, A. Nazifi, Z. Ebrahimi, A. Mohammadi, A. (2016). The role of internal control system in promoting administrative and financial health. *Monthly of Management and Accounting Research* 18(32): 1- 15. (in Persian)
- Etemadi, H. Abdole, L. (2017). Quality of Auditing and Fraud in Financial Statements, *Journal of Financial Accounting Knowledge* 4 (4): 23-43. (in Persian)
- Filho, J. F. R de Gusmão Lopes, J.E. Pederneiras, M.M.M. Ferreira, J. O.L. (2008). Controle interno, controle externo e controle social: análise comparativa da percepção dos profissionais de controle interno de entidades das três esferas da administração pública. *Revista Universo Contábil*, 4(4): 48-63.
- Fornell, C. and Larcker, D. (1981). Evaluating Structural Equation Modeling with Unobserved Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*. 18(1): 39-50.
- Ge, W., Z. Li, Q. Liu, and S. McVay. (2021). When does internal control over financial reporting curb resource extraction? Evidence from China. *Contemporary Accounting Research* 38 (2):1274–1309.
- Handoyo, B. R. M. Bayunitri, B. I. (2021). The influence of internal audit and internal control toward fraud prevention, *International Journal of Financial, Accounting, and Management* 3(1): 45-64.

- Hochberg Y., A. Vissing-Jorgensen, P. Sapienza,. (2009). A Lobbying Approach to Evaluating the Sarbanes- Oxley Act of 2002, *Journal of Accounting Research*. 47(6): 519- 583
- Hasas ygani, E. Daghani, R. Oskooi, and. (2010). Fraud Risk Management, *Journal of Certified Public Accountants* 8(7): 86-95. (in Persian)
- Hassanpour, H. Razavi, b. (2018). The importance of preventing corruption and its impact on social health. *Journal of Education and Community Health* 5 (2): 72-81. (in Persian)
- Ima. J. N. (2015). Effective internal audit as a tool for fraud deterrence in Nigerian organizations: *Humanity & social sciences journal* 10 (2):73-80.
- Javed, d. Dastgir, M. Arab Salehi, M. (2015). Investigating the effect of internal control quality on conditional conservatism in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting* 7 (26): 125-151. (in Persian)
- Khodamipour, A.; Ebrahimi Romanjan, M.; Nik Andish, M; Ashrafi, A. (2015). Implementation of internal controls and its role in reducing financial irregularities in government agencies - the perspective of accountants and financial managers. *Journal of Management and Accounting Research* 26(10): 27- 39. (in Persian)
- Khorm, A. Rasooli, n. (2013). The Impact of Internal Controls and Punishment on Fraud. Bimonthly Analytical, Information, *Research of the Auditing Organization* 69(7): 1- 10 (in Persian)
- Kofi, F. A., Deffor, E. W. ,(2017). Fighting Corruption by Means of Effective Internal Audit Function: Evidence from the Ghanaian Public Sector, *International Journal of Auditing*, P:17.
- Kurdistan, Gh. Rajab Dari, H. (2021). Pattern of factors affecting the internal reporting of financial violations with emphasis on the spectator phenomenon. *Accounting and Auditing Reviews* 28 (1): 135-160. (in Persian)
- Lajos, Z. Sanja S. M. Ana, N. (2016). The Role and Responsibility of Auditors in Prevention and Detection of Fraudulent Financial Reporting. *Procedia Economics and Finance*. 39(3): 693-700.
- Le, N.T.B., Vu, L.T.P. and Nguyen, T.V. (2021). The use of internal control systems and codes of conduct as anti-corruption practices: evidence from Vietnamese firms, *Baltic Journal of Management*, 16 (2): 173-189.
- Liu J. Lin, B. (2012). Government auditing and corruption control: Evidence from China's provincial panel data, *China J. Account. Res*, 5(2): 163–186.
- Nikjoo, M. Ghanbari, M. Jamshidi Navid, B. Masoudi, J. (2021). Designing a Model to Explain the Role of Personality Traits and Leadership Styles of the Managers in the Weakness of Internal Controls. *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 8(3): 81-124. (In Persian)
- Nguyen, T.V., Ho, B.D., Le, C.Q. and Nguyen, H.V. (2016). Strategic and transactional costs of corruption: perspectives from Vietnamese firms, *Crime, Law and Social Change*, 65 (4-5): 351-374.

- Poryansb, A. (2009). Internal Control Integrated Framework, Volumes I and II, Maham Translation, *Auditing Organization Publications*. (in Persian)
- Putra, I. M. Y. D., Rasmini, N. K., Gayatri, G., & Ratnadi, N. M. D. (2022). Organizational culture as moderating the influence of internal control and community participation on fraud prevention in village fund management during the COVID-19 pandemic. *Linguistics and Culture Review*, 6(S1): 351-362.
- Rahravi Dastjerdi, A. Foroughi, d. Kiani, Gh. (2018). Assessing the risk of managerial fraud using data mining method, *Journal of Accounting Knowledge* 9 (1): 91-114. (in Persian)
- Rashidian, S. NghadIran, f. (2015). Investigating the relationship between managers' self-knowledge and administrative and financial health. *Accounting Research* 18(16): 114-129. (In Persian)
- Rivard, S., and Huff, S. I. (1988). Factors of success fro end user computing. *Communication of the ACM*, 31950, 552-570.
- Roxas, M. (2011). Financial statement fraud detection using ratio and digital analysis. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 8(4), 56.66.
- Shafati, Z. Mahmoudi, M. (2020). The effect of internal audit features and in-house characteristics on effective internal controls. *Management Accounting and Auditing Knowledge* 9 (35): 249-261. (in Persian)
- Shirvani, A. Fathi, A. (2019). Investigating the Impact of Internal Audit Quality on Prevention of Financial Violations (Case Study: Chaharmahal and Bakhtiari Province Tax Administration), 2nd *International Conference on Management, Industrial Engineering, Economics and Accounting*, Tbilisi-Georgia, Permanent Secretariat in cooperation with Imam Sadegh (AS) University . (in Persian)
- Shu, W., Z. Wang, C. Zhao, and Y. Zheng. (2014). Internal control and corruption: Evidence from Chinese state-owned enterprises. *Working Paper*.
- Sudirman, S. Sasmita, H. Djabir D, M. Krisnanto, B. Muchsidin, F. F. (2020). Effectiveness of Internal Audit in Supporting Internal Control and Prevention of Fraud, *Bongaya Journal for Research in Accounting*, 4(1): 8-15.
- Sundari, E. Retnowati, A. (2021). The weakness of the control system for fighting corruption in the Judicial Process: the Case of Indonesia. *Internatioanal Journal of Social Policy and Law*, 2(1): 93-102.
- Suwaidan, M. S. & Qasim, A. ,(2010). External Auditors, Reliance on Internal Auditors and Its Impact on Audit Fees, *Managerial Auditing Journal*. 25(6), 509–25.
- Tavangar Hamzeh Kalaei, A. Scaffi Asl, M. (2018). Relationship between CEO power, audit committee characteristics, and quality of internal control. *Financial Accounting and Auditing Research*, 10 (38): 187-207. (in Persian)
- Wetzels, M., G. -Schroder, C., & Van Oppen. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. *Management Information Systems Quarterly*, 33(1), 177-95.

تدوین مدلی برای کنترل‌های داخلی در سازمان تامین اجتماعی با رویکرد کاهش تخلفات مالی/۳۱

Zakaria, K. M. Anuar Nawawi, A. S. Azlin, P. S, (2016). Internal controls and fraud – empirical evidence from oil and gas company, *Journal of Financial Crime*. 23(4): 1154-1168.